

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کاشان
معاونت بهداشتی

پیشگیری از بیماریهای چشمی و نابینایی در نوزادان و کودکان

واحد پیشگیری و مبارزه با بیماریهای غیرواگیر

زمستان ۱۳۸۹

مشکلات شبکیه چشم (رتینوپاتی)

در نوزادان نارس این احتمال وجود دارد که چشم، مراحل رشد نهایی و کامل خود را طی نکند، حتی در مواردی چشم تشکیل نشده و یا عصب بینایی خشک است. در این نوزادان به علت نارس بودن نوزاد و عدم تکامل ساختار چشم در هنگام تولد، هنگامی که بستری می گردند و در معرض اکسیژن قرار می گیرند، دچار اختلال در رگهای داخل چشم (شبکیه) می شوند. که باید توسط متخصص چشم بعد از ۴ هفتگی معاینه گردند تا درمان شوند.

چسبیدگی چشم

یک عفونت خفیف چشمی است که در اولین هفته تولد نوزاد بسیار شایع است و تقریباً همیشه با ورود یک ماده خارجی به چشم در هنگام وضع حمل مثلاً قطره ای از مایع کیسه آب مادر یا خون موجب آن میشود. در این حالت، از چشم نوزاد چرک تراوش می شود و وقتی که از خواب بیدار می گردد قی ها یا چرک ها سبب چسبیدن چشم می شوند چسبندگی چشم خطرناک نیست و خطری برای چشمهای نوزاد در بر ندارد ولی می تواند موجب ورم پلک شود که باید فوراً به پزشک مراجعه شود.

منابع:

- ۱- گزارش کشوری پیشگیری از تنبلی چشم در کودکان
- ۲- سایت www.eye-validad.com از آقای دکتر محمدحسین ولیدناه جراح و متخصص چشم، فلوی فوق تخصص مگمان قنایی
- ۳- سایت www.Iranoptometry.com از انجمن اپتومتری خراسان

نابینایی ناشی از کمبود ویتامین A

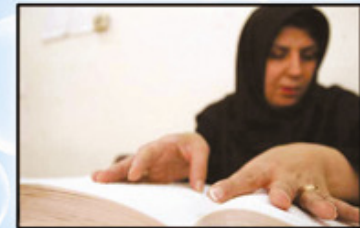
کمبود ویتامین A سالانه موجب نابینایی ۳۵۰۰۰۰ کودک می شود. همچنین کمبود ویتامین A با آسیب رساندن به سیستم ایمنی احتمال مرگ و میر در کودکان را تا ۲۰٪ افزایش میدهد و در زنان حامله و شیرده در کشورهایی که کمبود ویتامین A، شایع است، مواردی از شب کوری گزارش شده است. غذاهای حیوانی و بعضی میوه های زرد و نارنجی منابع خوبی از ویتامین A هستند، ضمناً افزایش مصرف سبزیجات برگدار نیز میتواند به پیشگیری از کمبود ویتامین A کمک کند.

آب سیاه (گلوکوم)

آب سیاه شایع ترین علت نابینایی برگشت ناپذیر در دنیا است به طوری که مسئول ۷/۶ میلیون (۱۵٪) مورد نابینایی در دنیا است که با تشخیص بموقع و زودرس قابل پیشگیری و درمان است. چشم کودکان و چشمهای رنگی مانند آبی، سبز روشن و چشم های میشی بیشتر از سایر چشم ها حساس هستند.

از دست دادن بینایی یکی از جدی ترین بدبختی های است که در زندگی یک فرد روی می دهد. امروزه در دنیا ۱۸۰ میلیون نفر معلول بینایی وجود دارد که از این تعداد حدود ۴۵ میلیون نفر نابینا هستند. افراد نابینا در مقایسه با افراد سالم از تحصیلات کمتری برخوردارند، فقیرترند و حتی در بعضی از ملت ها افراد نابینا عمر کوتاهتری دارند.

۸۰ درصد علل کوری قابل پیشگیری و درمان هستند در صورتی که تا قبل از ۶ سالگی شناسایی شوند.

آب مروارید و آب سیاه عمده ترین علل نابینایی قابل پیشگیری می باشد. آب مروارید (کاتاراکت) علت تقریباً ۲/۱۹ میلیون (۳۴٪) مورد نابینایی در جهان شناخته شده است که در اثر تغییر شفافیت عدسی چشم رخ میدهد. وقتی عدسی کدر می شود، از عبور نور به چشم جلوگیری می کند، این مسئله سبب از دست دادن تدریجی بینایی و نهایتاً نابینایی میشود. عینک آفتابی و کلاه لبه دار برای جلوگیری از رسیدن اشعه ماورای بنفش خورشید به چشم می تواند بروز آب مروارید را به تاخیر بیندازد.

تنبلی چشم (آمبلیوپی)

تنبلی چشم پس از عیوب انکساری و آب مروارید سومین علت شایع کاهش بینایی است. تنبلی چشم نوعی اختلال بینایی است که ظاهر چشم ممکن است کاملاً سالم به نظر برسد، اما این بیماری طوری است که به آرامی و به تدریج باعث کاهش دید یکی یا هر دو چشم می شود و اگر درمان نگردد، به نابینایی فرد منجر می شود.

در سه سال اول زندگی هر عاملی که باعث اشکال در دید یک یا هر دو چشم کودک شود تکامل دستگاه بینایی را متوقف می سازد و در نتیجه باعث کاهش بینایی کودک می شود این بدین مفهوم است که این امکان وجود دارد چشمی که از نظر ظاهری کاملاً طبیعی است از بینایی کامل برخوردار نباشد در صورتی که این مشکل قبل از ۶ سالگی تشخیص داده شود می توان با انجام اقدامات درمانی مناسب بینایی خوب را به کودک بازگرداند. هر چه درمان تنبلی چشم به تعویق بیفتد احتمال به دست آوردن بینایی کامل کمتر می شود بطوری که پس از دوازده سالگی دیگر درمان تاثیری در بینایی نخواهد داشت. در حال حاضر بیش از یک میلیون نفر در ایران به علت تنبلی چشم رنج می برند.

خطر از دست رفتن بینایی در اثر تنبلی چشم در شیرخواران
قارمی، در نوزادان کم وزن و در نوزادانی که از والدین مبتلا به تنبلی چشم متولد شده اند چهار برابر دیگر کودکان است.

تنها راه پیشگیری از تنبلی چشم تشخیص به موقع عوامل ایجادکننده آن است و چون بسیاری از این عوامل برای خانواده ها ناشناخته است چشم همه کودکان باید حداقل سه بار قبل از دبستان در زمان های مختلف معاینه شود:

الف) هفته اول تولد (ب) دو تا سه ماهگی (ج) چهار تا شش سالگی

تنبلی چشم به هر دلیلی که ایجاد شده باشد درمان قطعی و مؤثر آن فقط تا قبل از ۶ سالگی امکان پذیر است و بعد از آن معمولاً نتیجه خوبی بدست نخواهد آمد که با مراجعه بموقع به مراکز بهداشتی درمانی جهت معاینه چشم از مشکلات چشمی فرزند خود جلوگیری نمائید.

انحراف چشم

انحراف چشم از عدم تطابق حرکت بین دو چشم ایجاد میشود. در نتیجه هر دو چشم با هم بر یک مرکز تمرکز نمی کنند و باعث میشود که مغز از گرفتن اطلاعات از یک چشم صرف نظر کند. اگر مشکل کودک حل نشود چشمی که مغز آن را در نظر نمی گیرد هیچ وقت دید خود را باز نمی یابد و شخص از آن چشم نابینا می گردد. که می توان با مراجعه بموقع به چشم پزشکی از نابینایی کودک جلوگیری نمود.